PB Raftery, Anthony 39031011920675
1398
.R13 Naoi ndánta leis an Reaċtabraċ
H981 DOES NOT CIRCULATE

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/naoindntaleisrea00raft

Naoi nDánta

leis an

Reaċtaḃraċ

Naoi nDánta

leis an

Reaċtaḃraċ

An Craoiḃín Aoiḃinn

Do ċruinniġ.

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.

Gill agus a Ṁac,

1907.

An Cló-Ċumann, Teoranta,
Clódóirí Gaeḋilge, Baile Áṫa Cliaṫ.

PB1398.
R134981

158910

PREFACE.

I PRINTED two or three years ago a large collection of Raftery's poems, between 30 and 40 of them, with an account of his life, so far as I was able to ascertain anything about him, and a considerable number of anecdotes and stories. I have given a literal translation of the book on one side of the page, and the original Irish upon the other,* with many notes, the whole forming a volume of nearly 400 pages.

Certain of these poems having been placed upon the Intermediate Course, I thought it well to republish them without a translation, so as to spare students the expense of the larger book.

Raftery was a native of the Co. Mayo, and was born about 1784 near Coillte-mach. He lost his sight from an attack of smallpox when about nine years old. His father was a cottier without any land, so that he was miserably poor. He had a violin but played it very badly. He spent most of his life in the Co. Galway and supported himself partly by his playing, but chiefly by his gift of poetry. He was a welcome guest wherever he came, sometimes also a dreaded one. He died in 1835 and was buried in Killeenin. A handsome tombstone was erected over his grave amid a great concourse of people in August, 1900. Perhaps his best poems are his political songs, war songs, and love songs, but they are not represented in this little collection.

AN CRAOIḂÍN.

* Abhráin an Reachtúire." Gill & Son. Price 3/6 net.

CAOINE AR ṪOMÁS Ó DÁLAIĠ.

Is é Tomás Ó Dálaiġ
  D'ḟág fán agus sgap ar aois óig,
A's, ó d'imir an bás air,
  Na grása go dtugaiḋ Dia dó ;
Tá an tír seo ar fad cráiḋte,
  Ag síor-ṫráċt air, ó d'éag ár ḃfear-spóirt
Do ḃéarfaḋ an báire
  Ar gaċ ceárda le breáġṫa a ċuid ceoil.

Tá na h-ealaiḋ ar na cuantaiḃ
  Naoi n-uaire ċoṁ duḃ leis an sméar,
Ó d'éag an fear uainn-ne
  A raiḃ an suaircear ar ḃárraiḃ a ṁéar ;
Buḋ ḋeise a ḋá ṡúil ġlas
  'Ná drúċt na maidne ar ḃárr féir,
'S ó síneaḋ in san uaiṁ é
  Tá'n fuaċt ag fáġail treise ar an ngréin.

Dá siúḃalfá na cúig cúige,
  Ar múnaḋ, cruṫ, deise, agus méin,
A ṡaṁail, mar duḃraḋ,
  Níor ṡiúḃail sé riaṁ talaṁ ná féar ;
A Árd-Ríġ na ndúl
  A ḃfuil na cúṁaċta so ar fad agad féin,
Ó 'sé a ċroiḋe naċ raiḃ cúṁang,
  Taḃair cúitiuġaḋ dó i ḃflaiṫeas dá réir.

Buḋ é ṡúd an ċraoḃ áluinn
  Ins gaċ ceárda d'ár ndeaċaiḋ sé ariaṁ,
Sgapaḋ sé a lán
  A's níor ċruinniġ sé tacar ná maoin ;
Ċaiṫfeaḋ sé státa
  Na nDálaċ 'na ḃeóir agus 'na ḟíon,
'S i gcaṫaoir na ngrásta
  I lár Ṗárrṫais go raiḃ sé 'na ṡuiḋe.

Sgéal cráiḋte ag an mBás !
  An ṗláiġ ġránna, naċ é rinn' an feall,
Naċ dtug dó lá cáirde,
  A Ḋia láidir, ná beagáinín am' !
Tá mná óga, a's ní gan fáṫ é,
  Críon cráiḋte ó fágaḋ é i gcill,
A ngruag síos le fánaḋ
  'Na stráċaiḋ a's í ag liaṫaḋ ar a gcinn.

Ní'l pósaiḋ i n-aon ġáirdín,
  'S tá fáṫ caointe ag duille na gcrann
A ḃeiṫ tuitim le fánaḋ,
  'S ní'l bárr glas ar ḃárraiḃ na dtom :
Ó ċuaiḋ cóṁra cláir
  Ar an Dálaċ tá brón ar luċt grinn,
Tá smúid ar an lá geal,
  'S ní ṡnáṁann aon ḃreac ar na toinn.

Orṗeus 's a ċláirseaċ
  Do árdaiġ gaċ duine d'á ṫreóir
A's an gleacaiḋe do ḃí ag fairdeal
  Ar Argus gur ġoid sé ló ;
Apollo, mar léiġtear,
  Ó 'sé ṫug an t-oideaċas dóiḃ ;
A gcur ar fad le n-a ċéile,
  'S b' ḟearr an Dálaċ 'ná'n méad súd luċt ceóil.

Dá mbéinn-se mo ċléireaċ
  Is úṁall éasgaiḋ do ḃéarfainn ar ṗeann,
Go sgríoḃfainn-se sgéal beag,
  'Na ḃéarraiḃ i lár lic' os a ċeann,
A ġníoṁ 's a ḋeaġ-ṫréiṫre
  'Na céadta, do ṁolaḋ le fonn,
A's duḃairt Reaċtúire an méad sin
  'R éis an Dálaiġ, mar ṫaitniġ sé liom.

Rinne an Reaċtúraċ an dán so ag caoineaḋ píobaire. Duine uasal do ḃí ins an bpíobaire sin.

Observe how the stress of the voice falls eight times at regular intervals upon the vowel á in the first, fourth, fifth, and seventh verses. It falls eight times upon the sound of ú in the third verse, and eight times upon the vowel é in the last verse.

Béal-Áṫa-na-hAiḃne.

Tá árus in san tír seo beir cabair do na daoiniḃ,
'S níor ḃfada liom ċoiḋċe beiṫ tráċt air ;
Ṡáruiġ sé an ríoġaċt le féile 's le daonnaċt,
'S dá ḃféadfainn sgríoḃ síos air béinn sásta.
An té ġluaisfeaḋ 'cois íseal ar uair an ṁeaḋon-oiḋċe,
Ċloisfeaḋ sé luċt siamsa agus dánta,
Sgapaḋ ar ḟíon agus coirn d'á líonaḋ,
'S ní iarrfaḋ fear síneaḋ siar sáiṫe ann.

Ní'l Búrcaċ in san gcúige seo, Blácaċ ná Brúnaċ,
Frionnsaċ ná sinsear síl nDálaċ,
Loingseaċ ná Núinnsionn, ná aon oiḋre dúiṫċe
Nár ṁian leó glaoḋaċ go teaċ Ṗádraig ;
Tá faoiridin 's loġaḋ ann, bíonn freasdal a's cabair ann,
Bíonn cóṁgar muilinn agus áṫa,
'S dá ḃfáġainn-se mo roġann ar áitiḃ an doṁain
Is i mBaile na hAṁan do b'ḟearr liom.

Tá éisg in san aḃainn ann agus torṫa ar ċrann ann,
Duille breáġ glas agus sméarṫa,
Seilíniḋ a's áirniḋe, úbla 's baláistiḃ
Agus mear ag fás ar ḃárr geug ann.
Bíonn an ċuaċ ann ag labairt ó Shaṁain go dtí Nodlaig,
Bíonn smólaċ ann, creabar, agus céirseaċ,
An eilit i dteannta ag na gaḋraiḃ sna gleanntaiḃ
'S an sionnaċ i sáinn ag na Bléasair[s].

Tá coillte breáġ réiḋ ann, agus báinte dá réir sin
  Tá gealaċ ann, grian agus réaltain,
Seagal agus ráib, agus cruiṫneaċt ag fás ann,
  Atá geaṁar agus coirce ṫóg déis ann,
An treisreaċ 'san earraċ 's na síolta dá gcraṫaḋ
  'S na bánta d'á sgoilteaḋ ó ċéile,
Soiṫiġe d'á dtollaḋ, bíonn coic ionnta 's eoċair,
  Agus soiléir d'á bḟorsgailt 's d'á réiġteaċ.

Boird ann dá leagan agus cócairiḋ ag freastal
  Miasa ann 's gréiṫre dá ḋaoirse,
Decantar go bárr [lán-]líonta ar an gclár
  Le h-uisge le fíon a's le negus.
Na tancaird ann fastaiġṫe 's na gloiniḋe na n-aice,
  'S daoine uaisle ag ól sláinte a ċéile,
Táiplís d'á mbreacaḋ, agus dísle d'á gcraṫaḋ,
  Agus ceólta dá seinm ar ṫéadaiḃ.

Dinéar dá réir sin d'á ullṁuġaḋ 's d'á réiġteaċ
  Bíonn turcaí ann, puiléid a's géaḋa,
An luaġán 's an laċa agus caoir-ḟeóil 'na h-aice,
  Agus mairt-ḟeóil ar ṫosaċ na méise.
An portán 's an gliomaċ an cnúdán 's an ronnaċ
  An bradán 's an turabord gléasta,
An liús ar an mangaċ, an troisg ar an ballaċ,
  'Gur an tartair ní ṫeartuiġeann ó'n bḟéarta.

Mná maiṫe an doṁain le féile agus feaḃas,
  Annsúd atá'n ḃean aca is féile,
Dá dtoróċá ag Corcaiġ gan cóṁnuiḋe gan stopaḋ
  'S dá siúḃalfá ċart timċioll na h-Éireann.
Is í naċ mbeiṫ tuirseaċ ó Lúġnas go Nodlaig
  'Na seasaṁ 's í ag riar ar luċt déirce.
O ċuaiḋ mé d'á molaḋ cloisfiḋ an poball
  Gur fada ḃéas teastas a tréiṫre.

Bíonn searraċ ag láir ann, a's banḃ ag cráin ann,
  'S loiliġṫeaċ ar maidin ag géimniġ,
Arail ar múiliḋe i ḃfáraċ go súiliḃ,
  Uain agus caoiriġ ag méiḋliġ.
I gcúntas mar sgríoḃ na h-úġdair air síos,
  Ar ndóiġ ní ḋéanfaiḋ mé bréag air,
I gcearda ná i gcúige le méin agus le múnaḋ
  Ṫug Béal-áṫ'-na-haiḃne an ċraoḃ leis.

This song is in praise of one of the Burkes who lived at Ballinahevna, now called out of "gentility" Riverville! This is the place that "gallant Murty Hynes," celebrated by T. D. O'Sullivan, came from. It is three miles east of Craughwell, Co. Galway. The voice falls upon the sound of i (ee) twelve times in the first verse, for ao is often so sounded in Connacht.

11

Uilliam Ó Ceallaiġ.

Goireann go h-árd an ċuaċ san Márt
I lár an Triain Bháin 's ní stadann sí mí,
Aċt ag seinm le h-áṫas measg duilleabar a's bláṫ
A's ag éiriġe go h-árd i mbarraiḃ na gcraoḃ.
Molfaiḋ mé an t-árus, ó ḟéadaim a ráḋ sin
Go mb'ḟearr liom-sa lá ann, ná i n-áit eile, bliaḋain,
Aċt is fad ó ḃí tráċt air gur ḃuail sé Cill-áirne
Le gaċ uile ṡórt breáġaċt, deise 'gus gnaoi.

Ta an eilit 's a h-ál ann, an broc 's an fiaḋ bán
Annsúd gaċ aon lá, a's an treilg 'na n-diaiġ,
Reḋnard ann, 's na gárrṫa 's an tóir le n-a ṡálaiḃ,
'S daoine uaisle as gaċ ceárd ann ag breaṫnuġaḋ
ar a sians'.
Capla breáġa rása, a's eaċraiḋ ar stábla,
Hunters ann sásuiġṫe tar éis do ḃeiṫ fiaḋaċ
Coirce mín bán i mainséar breáġ cláir
Aca le fáġail ann dá ḃfanfaidís bliaḋain.

Boċta, lán sráide, d'ḟeicfeá gaċ lá ann
Ag triall ar an árus a roinntear an biaḋ,
Ní l diúltaḋ le fáġail ag aon ḟear go bráṫ
Aċt céad míle fáilte agus rud le n-a riar.
Fá Nodlaig bíonn bláṫ ar na crannaiḃ a' fás ann,
Toraḋ ba ġnáṫaċ agus mear ar ḃárr craoḃ.
Tá gaċ uile ṡórt breáġaċt ann, buḋ mór an tuar
sláinte
'S aon ḟear do ḃeiṫ lá ann, buḋ ḟad é ar a ṡaoġal,

Na h-ionaid 's na h-árais 's na coillte is breáġaċta,
Tá an dair ġlas ag fás ann ċoṁ díreaċ le riaġail,
Laoi bó i gcionn trí ráiṫe ag riṫ 'na sean-rása,
'S ní ḟeicfeá san ḃfásaċ aċt bárr a dá h-aḋairc.
An ċruiṫneaċt ċoṁ h-árd a's go nḋéanfaḋ sí fál,
Coṁ geal leis an gcnáiṁ, a's í sgeinneaḋ ar an gcraoiḃ.
An eala ar an snáṁ ann, an laċa a's a h-ál ann,
An t-uisge suas lán ann, a's é sgartaḋ le h-iasg.

Tá briogúin i gcóir ann, a's potaiḋ fá ḟeóil ann,
Bruiṫ agus róstaḋ agus cócairiḋe ag triall,
Ní'l cliseaḋ ar aon trósc ann dá ḃfanfá go deó ann,
Aċt soiléar gan dóṁla agus ól ag an saoġal.
Eaċraiḋ a's luċt cóistiḋe ag triall ar na bóiṫriḃ
Agus a lán daoine móra ann ag breaṫnuġaḋ ar a rians,
Decanters go leór d'á líonaḋ ar na bóird ann
Ag Ó Ceallaiġ an ċroiḋe ṁóir nár ċoigil an fial.

Ṡiúḃail mé Portláirge agus cuanta Cinntráile
Corcaiġ na mbád agus siar go Tráiġ-Lí,
Beanntraiġe 's Cill-áirne, agus an ċúige le fánaḋ,
Gur ċaiṫ mé mo ḋáta i n-Árainn na naoṁ,
Is mór bíos trácht ann ar Ḃúrcaiġ 's ar Ṁáilliġ
An dream nár ċuir cás i gcruinneas ariaṁ,
Aċt ar uaisle Cric' Fáil a's é beiṫ ar mo láiṁ
Is d' Ó Ceallaiġ an Truain Ḃáin do ḃéarfainn an ċraoḃ.

Is de toġa na Milésians do ṫáinig le h-Éibir
  Ó Ceallaiġ 's a ġaolta, a's a gcuirfiḋ mé síos,
Ó Ceallaiġ, Ó Néill, a's Ó Dóṁnaill 'na ḋiaiġ,
  Ó Cearḃaill Dúin Éile, Ó Conċuḃair a's Ó Briain,
Ḃí treise ar na Gaeḋealaiḃ agus meas ar a sgéal
  Gur ġnóṫaiġ cionán spéiriot an cluiṫċe ar an bḟiann,
Deir na h-úġdair, mar léiġtear, nár sgriosaḋ amaċ Éire
  Go ndeaċaiḋ Rí Séamas i gcleaṁnas le 'Liam.

Do ċóṁnuiġ an Ceallaċ so ag áit ar a dtugaḋ an Trian Bán, i mbarúntaċt Ċille-Ċonaill, i gCondae na Gaillṁe. **Rinne an Reaċtúraċ an t-aḃrán so dá ṁolaḋ.**

ANAĊ-CUAIN.

Má ḟágaim-se sláinte, is fada ḃéas tráċtaḋ
  Ar an méad do báiṫeaḋ as Anaċ-cuain ;
'S, mo ċruaġ, amáraċ gaċ aṫair 's máṫair,
  Bean a's páiste, tá a' sileaḋ súl.
A Ríġ na nGrásta ċeap Neaṁ a's Párrṫas,
  Nár ḃeag an táḃaċt dúinn beirt ná triúr.
Aċt lá ċoṁ breáġ leis, gan gaoṫ ná ḃáisteaċ,
  Lán a' ḃáid aca a' sguabaḋ ar siúḃal !

Nár ṁór an t-iongnaḋ os cóṁair na ndaoine
  A ḃfeicsint sínte ar ċúl a gcinn,
Sgreadaḋ a's caoineaḋ do sgannróċaḋ daoine,
  Gruag d'á ciaraḋ 's an ċreaċ d'á roinn.
Ḃí buaċaillíḋe óga ann, tiġeaċt an ḟóġṁair,
  D'á síneaḋ ar ċróċar, 's d'á dtaḃairt go cill ;
'S gur b'é gleus a bpósta do ḃí d'á dtóraṁ,
  'S, a Ḋia na Glóire, nár ṁór an feall !

Annsúd Dia h-Aoine ċluinfeá an caoineaḋ
  Ag teaċt gaċ taoḃ, agus greadaḋ bos,
A's a lán tar oiḋċe trom tuirseaċ claoiḋte
  Gan ceó le déanaṁ aca aċt a' síneaḋ corp.
A Ḋia 's a Ċríosta d'ḟulaing íoḋḃairt
  Do ċeannuiġ go fíreannaċ an boċt 's an noċt,
Go Párrṫas naoṁṫa go dtugair saor leat
  Gaċ créatúir díoḃ dá'r ṫuit faoi an loċ.

Milleán géar ar an ionad céadna,
Nár lasaiḋ réalt ann 's nár éirigiḋ grian,
Do ḃáiṫ an méad úd do ṫriall i n-éinḟeaċt
Go Gaillim ar aonaċ go moċ Diardaoin.
Na fir do ġleusaḋ cliaṫ 'gus céaċt,
Do ṫreaḃaḋ bréanra 's do ċraiṫeaḋ síol,
A's na mná dá réir sin do ḋéanfaḋ gaċ aon rud,
Do ṡníoṁfaḋ bréid agus anairt ċaol.

Baile-ċláir do ḃí anaice láiṁe
Níor leig an t-áḋ ḋóiḃ a ġaḃáil anios,
Ḃí an Ḃás ċoṁ láidir naċ dtug sé cáirde
D'aon ṁac máṫar dá'r rugaḋ riaṁ.
Muna sgéal a ceapaḋ ḋóiḃ an lá so a mbáiḋte
A Ríġ na nGrása nár ḃoċt an niḋ,
Aċt a gcailleaḋ uile gan loċ ná sáile,
Le sean-ḃád granna 's iad láiṁ le tír.

A Ríġ na nGrása ċruṫaiġ Neaṁ a's Párrṫas
A's a Ḋé cia an cás dúinn beirt ná triúr
Aċt lá ċoṁ breáġ sin gan gaoṫ gan báisteaċ,
Agus lán an ḃáid aca do ḋul go tóin,
Ḃris an bád agus báiṫeaḋ na daoine,[1]
Sgap na caoiriġ anonn san tsnáṁ,
A's a Ḋé! naċ annsin ḃí an t-ár mór déanta
Ar aon ḟear déag agus oċtar mná.

Ḃí aiṫre a's máiṫre ann, mná 'gus páistiḋe,
  Ag gol 's ag gárṫaoil 's ag seilt na ndeór,
A's mná dá réir sin do ḋéanfaḋ aon rud
  Do ṡníoṁfaḋ bréidín a's anrait [anairt] caol.
A Ṫomáis Ui Ċaṫail, ba ṁór an scéal tú.[2]
  Do ṫreaḃfá brannra, do ċuirfeá síol,
A's a liaċta buaċaill do ċraiṫfeaḋ láṁ leat,
  Mo léan 's tú báiḋte i n-Anaċ-cuain.

A Ṡeaġáin Ui Ċorsair ba ṁór an scéal tú
  Gur ḟear tu ariaṁ i luing nó i mbád,
'S a liaċta coiscéim lúṫṁar ṡiúḃail tú
  Ó Londún anall go dtí Béal-tráġ ;
An uair do ṡaoil tú snáṁ do ḋéanaṁ
  Rug na mná óga ort 'bos a's ṫall,
'S gur ṡaoil do ṁáiṫrín dá mbáiṫfiḋe céad fear
  Go dtiucfá féin ċuici 'baile slán.

Ḃí Máire Nic Ruaḋáin ann, buinneán glégeal,
  An cailín spéireaṁail ḃí againn san áit,
Ġléas sí í féin go moċ Dia Céadaoin
  Le dul ċum aonaiġ ó Ċnoc an Dalláin.
Ḃí cóta uirri de ṫoġa an éadaiġ
  Cáipín lace a's ribíniḋ bán',
Agus d'ḟág sí a máiṫrín brónaċ cráiḋte
  Ag seilt na ndeór arís go bráṫ.

Losgaḋ sléiḃe águs sgallaḋ cléiḃe
 Ar an áit ar éagadar, a's milleán cruaiḋ
Mar 's iomḋa créatúir d'ḟág sé ag géar-ġol,
 Ag sileaḋ 's ag éagcaoin gaċ maidin Luain.
Ni díoġḃáil eólais do ċuir d'á dtreóir iad
 Aċt mí-áḋ mór ḃí san gCaisleán Nuaḋ,
'Sé críocnuġaḋ an aḃráin gur báiṫeaḋ mórán
 D'ḟág áḋḃar dóláis ag Anaċ-cuain.

This tragic affair at Annaghdown, in the Co. Galway, happened in 1828. Thirty-one people went on board an old boat, with some sheep and other things, to go to the fair of Galway. When a couple of miles from Galway, one of the sheep put its foot through the side of the boat. One of the men placed his overcoat on the hole to stop it, and put his foot too heavily upon it, for he drove out the plank. The water rushed in, and, though they were quite close to land, nineteen persons were drowned. Seáġan Ó Cosgair, or Cosgrave, was the hero of this tragedy. He saved two women, and was going out again to rescue his sweetheart, when two women clung to him and he was drowned. See the graphic account of an eye-witness in the notes, p. viii., to Raftery's poems.

Fuair Úna Ní Fhairċeallaiġ an t-aṁrán so ó ṡean-ṁnaoi i dtiġ na mboċt i nGaillim tá roinnt do ḃliaḋantaiḃ anois ann. Tá cuma eile ar ċuid de do réir mar do ċuala sise é. Ag so na ranna naċ ḃfuil an gléas céadna orra:

[1] Ḃriseaḋ an bád orra is sgap na daoine
Is d'imṫiġ na caoirig amaċ 'sa' snáṁ;
Tógaḋ a baile iad gur dearnaḋ síneaḋ
Ḃí éan-ḟear déag ann is oċtar mná.

[2] A Ṁiċíl Ṁic Ċaṫail, ba tú an ċraoḃ ċóiriġ'
Ar buaċaillíḃ múintí dá raiḃ 'sa traoġal
Aċt cuirim-se mo ḃeannaċt leat go ríoġaċt na glóire
Le ḃeiṫ treóruiġṫe i n-eólas duit go Flaiṫeas Dé.

A Jack Uí Ċosgair', mo ċúig céad slán leat!
Ba tú an mac ba ḃreaġa d'oil bean ariaṁ,
Gur ḟág tú do ṁaiṫrín tinn lag breóite,
Ag sileaḋ na ndeóraí go dtéiḋ sí 'sa' gcill;
Liaċta coismeág an ḟad do ṡiuḃal tú
Ó Lúndain go dtí Béal-tráġ',
'S gur ṡíl do ṁáṫair, dá mbáiḋtí céad-ḟear,
Go dtiúḃrtá an sway leat a ḃaile slán.

A Ṁáire Ní Ruaḋáin, a ċailín ṗéacaiġ
An ḃrollaiġ ġlé-ġil a ḃí san áit,
Nuair do ṡíl tú do láṁaí 'ṡéanaḋ
Go rug na mná ort i bḟus is ṫall;
Ḃí turkey-red uirri do ṫoġa an éadaiġ,
Caipín lace ⁊ ribín bán,
D'imṫiġ ar maidin go moċ Dia Céadaoin
Ag dul ar an aonaċ go Cnoc an Dalláin.

Ag so rann naċ ḃfuaras-sa ċor ar biṫ. Is dóċa gurab é seo an ceann a raiḃ Mac Uí Ḟloinn ag tagairt dó aċt ní hé "Seaġán Ua Ruideaċáin" aċt "Tom Ua Ḟearġail," tugtar ar ḟear an ḃáid is na líntiḃ seo:

Tom Uí Ḟearġail, díomaḋ Dé ḋuit
Is iomḋa cailín spéireaṁail ċuir tú ċum báis
Le do ṡean-ḃád ḃí loḃṫa pléasguiġṫe
Ag dul go haeraċ go Cnoc an Dalláin.

CAISMIRT AN PÓTAIRE LEIS AN UISGE-BEAṪA.

AN PÓTAIRE:—

A ċompánaiḋ ḋílis ar ċaiṫ mé mo ṡaoġal leat,
Dar m'ḟírinn', do ṡaoil mé beiṫ cneasta,
Gur b'iomḋa sin oiḋċe do ċaiṫ mé leat sínte
'S mé caiṫte ar mo ṫaob cois an balla.
Ar ċómairle na ríoġaċta níor sgar mise riaṁ leat
Gur ḋóiġ tú mo ġruag a's mo ṁala,
In san oiḋċe Dia hAoine lá aonaiġ Ċillċriosta,
I Suiḋe-ḟinn ag teaċ Pádraig Ṁic Ċarrṫaiġ.

Seaċtṁain go priaclaċ i bpeannaid 's i bpiantaiḃ
I dtiġ Ṫomáis Ṁic Ḟloinn ar mo leabaiḋ,
Do mo ġléas gaċ aon oiḋċe 's ar maidin arís,
—Nár lagaiḋ Dia coiḋċe mo ċaraid!
Geallaṁain go fíreannaċ do beirim do Ċríost
Go ndiúltóċaiḋ mé d'ól uisge-beaṫa,
'S go bfuil fios ag an saoġal naċ le dúil ann a bím.
Aċt le grá do na daoiniḃ bíos 'na aice.

Is deas an rud bólaċt, féar maiṫ agus gaḃaltas
Cruiṫneaċt agus eórna le gearraḋ,
Min insan gcófra, 'ġus teine, tráṫnóna,
Agus dídionn d'ḟear bóṫair a's bealaiġ.
Léine 'ġus cóta ag an Aifrionn Dia Dóṁnaiġ,
Hata 'ġus bróga san bfáirsiun,
A's go saoilim-se, ar ndóiġ, gur fearr sin go mór
Ná beiṫ 's imṫeaċt 's ag ól uisge-beaṫa.

Iṡ liom-sa tig a ṁíniuġaḋ mar ċaiṫ mé mo ṡaoġal
leat
Ó baineaḋ an ċíoċ díom 'mo leanḃ,
Gur ṫréig mé mo ḋaoine, mo ḋáiṁ, a's mo ġaolta,
'S ní ḟéanfainn tú ar ċoṁairle na hEaglais'.
Do stór 's do ṁaoin ṡaoġalta 's ar socruiġeaḋ ariam
ort,
Aguṡ caiṫ é gan sgiṫ ag mnáiḃ leanna
Má ḟilleann tú arís a's do ṗursa beiṫ spíonta
Ní ṫiubraiḋ siad braon duit ar maidin.

An t-uisge-beaṫa:—

Maiseaḋ! is fada mé ag éisteaċt leat ag sgeileag-
aḋ bréag liom,
Agus caiṫfiḋ mé féin labairt feasta,
A's gur b'iomḋa sin naégar ag iarraiḋ na déirce
'S gan luaċ aige le m'éiliuġaḋ aċt a wallet.
An té ċruinniġeas na céadta le cruaḋtain 's diṫ-
ċéille
A's naċ bfliuċfaiḋ a béal, agus tart air,
Tiucfaiḋ oiḋre na ḋéiġ agus fear-croiḋe naċ
ngéillfiḋ
Gan beiṫ 's ól coir an ċlaiḋe nó an balla.

Naċ coṁluadar séiṁ mé ar ċoṁ-ċruinniuġaḋ 's ar aonaċ
  Ag an té ṡuiḋfeaḋ go séanṁar síos im' aice.
Ní'l duit-se aċt diṫ-ċéille beiṫ anois do mo ṡéanaḋ
  A's ní ċreidfiḋ do sgéal aċt fear meaṫta.
Luċt casaċt' a's réama 's mé do ḋéanfaḋ a réiḋteaċ
  Agus tá ḟios ag na céadtaib air seo, ceana,
'S go mbím-se ag na "Ladies," ag sagairt, 's ag cléire.
  'S ag máiġistir re léiġeann agus Laidion.

An pótaire —

Maiseaḋ! doċar agus gráin ort is tú labras neaṁ-náireaċ
  A's ní ṫiubrainn-se cáil leaṫ ċoṁ maiṫ ort,
Do ċaiṫ mé mo ḋáta dá oiḋċe 's dá lá leat,
  Agus níor ġaḃ do ċás go ró-ṁaiṫ ḋam.
Do ḋóiġ tú clár m'éadain agus bárra mo ṁéara
  'S ar na céadaiḃ ní ḟéadaim a leagan,
Ní'l aon ḟear san saoġal so ċuimleóċaḋ ró-ġéar leat
  Naċ é a ḋualgus sean-éadaċ 's droċ-leaba.

An t-uisge-beaṫa:—

Ḃfuil gaḃa-duḃ nó ceardaiḋe naċ ndéanfaḋ díom páirtiḋe?
  Is mé buaċaill an báire ins gaċ bealaċ,
Ní'l gréasaiḋe ná táilliúr dá dtug ariaṁ sáṫaḋ
  Naċ mbeannuiġeaḋ in san tsráid dam ar maidin.
Ní'l bean óg dá breáġaċt naċ ndéanfaḋ liom gáire.
  An tráṫ do leagfaiḋe ar an gclár mé 'na h-aice,
'S go mbím ag an bPápa, ag sagairt, 's ag bráiṫriḃ
  A's níor ċáin riaṁ mé aċt fear meaṫta.

An pótaire:—

Ḟuair Raifteri sgríoḃṫa i leaḃar na daonnaċt'
 Luċt póite go mbíonn tú d'á meallaḋ,
Gan lór-ġníoṁ do ḋéanaṁ nó sásaḋ in san saoġal so
 Go dtuitfiḋ siad daor in san bpeacaḋ.
I sgonnsa nó i ndíoga má ċailltear fear ċoiḋċe
 De ḃárr a ḃeiṫ comráideaċ leat-sa,
Deir beaṫa na naoṁ linn gur caint í, duḃairt Críost
 Go cinnte naċ ḃfaiġfiḋ sé na flaiṫis.

Raftery made this song when he was lying sick at Seefin in the house of Pádraig Mac Carrṫa or Carr. He had apparently got drunk and burned his hand so that he could not play on his fiddle. He was not by any means a drunkard, but he says himself, that, like most men of his time, he sometimes took too much, not out of liking for the drink itself, but for the company.

Tá 'ḟios ag an saoġal
naċ le dúil ann a ḃím,
aċt le gráḋ do na daoiniḃ
 ḃíos na aice.

This song is very well known.

An Fiġeadóir.

[Raftery loved a good tradesman. He is said to have made this song in praise of a weaver in or near Loughrea. There were in Raftery's time about forty weavers in Loughrea, all kept in full employment. I doubt if there is more than one in it at present. The people have ceased to make their own clothes, which were honest, warm and durable, and now buy the cast-off clothes of the great English cities at fairs and markets, as being more genteel. Gentility and shoddiness walk hand in hand in many places in Ireland.]

Molaim go deó an crann agair 's an seól
'S an tslinn do beir leigean do'n ċúrsa,
An t-úġaim a's an spól 'san láṁ-ċlár i gcóir,
An garumna na "runners" 's an túrna.
Tá an uirlis le fáġail, a gcion a's a gcáil,
'S an fiġeadóir, Mac Ṁuire d'á ċúṁdaċ;
'Sé ċuirfeaḋ brat bráġad ar fearaiḃ 's ar ṁnáiḃ,
Ins gaċ bealaċ 'na gcodlaḋ 's 'na ndúiseaċt.

Ni'l bruinniol dá breáġṫa ar ċruinniuġ' nó báire,
Ar a capall, naċ bfoillfeaḋ ḋi, fúiṫi,
Pillín breáġ árd, a's a beilt faoi n-a lár,
Ribiniḋ, ruffaiḋ, a's gúna.
A fallaing breáġ ṫláiṫ 's a mbíonn ar a bráġaid,
'Sé'n seól do beir fasgaḋ d'á glúnaiḃ,
'S an fear tar éis báis dá ḋearuġaḋ ar an gclár,
Gur deirside é sgiorta dá cúngnaṁ.*

* Note = congnaṁ.

Amaċ as a lár do ṫigeas gaċ airge,
  An carpet, an pluid, a's an rúsa,
An muslin 's an gáus, seól loinge 'gus báid,
  'S go ngléarann sé uaisle na cúige.
An céimbric 's an láun, center crois bár
  'S na síodaiḋ ġníḋ habit a's gúna,
An ceasamar bán 's an belḃet is fearr
  Dá'r ċaiṫ riaṁ iarla ná diúca.

Gréasaiḋ ar stól mur ndéanfaḋ sé aċt bróg,
  Buḋ ṁian le mnáiḃ óga ḃeiṫ i ndáil leis,
Nó táilliúr ar bórd 's a ṡisiúr i gcóir
  Mur ngearrfaḋ sé aċt cóta nó cába.
Ní ċáinfead aon tsórt, ní'l baint agam dó,
  Aċt sé'n fiġeadóir ṡásaiġ an ríoġaċt,
Buḋ ṁaiṫ é i dtiġ an óil, fear-ċaiṫte an spóil,
  Tá sonas a's sóġ ó Ċríost air.

Ní'l file ná bárd ó'n tSionnainn go tráiġ,
  Naċ leigfiḋ mé an seanċus fúṫa,
'S mur ḃfuil sé sáiṫ árd ó ḃuail mé ann láṁ,
  Éileóċaiḋ mé beagánín cúngnaṁ.
Ní'l agam le ráḋ ar fad in san gcás,
  Aċt an Brianaċ nár ċrotaiġ sé riúntaċ,
Arís go lá 'n ḃáis ċoṁ fad 's ṁairfeas clann Áḋaṁ,
  Ní ṁolfad aon ḟear as a ḋúiṫċe.

Ma ṫarraing sé siar ḃí fear ar an sliaḃ
  Do ṫógfaḋ go sgiopṫa mo ṗáirt-se,
De ṡlioċt Ċloinne Ṁil' ó ṫosaċ a' tsaoġail,
  Nár eitiġ fear riaṁ faoi ċárta.
Ḃeirim dó 'n ċraoḃ 's go mairiḋ sé í,
  'S go ḃfeiciḋ Dia sonus a's áḋ air,
'S go deiṁin, a Ṡuibne, tá Reaċtúire buiḋeaċ ḋíot,
  Agus ólfaiḋ ins gaċ baile do ṡláinte.

Bainḟeis an tSleaḋtáin Ṁóir.

[This is one of Raftery's most humorous poems, but it had a very slender foundation in fact. The wedding was remarkable, not for its richness, but for its poverty, and there were only two or three bacachs who got drunk and quarrelled. There is a something in this piece which distinguishes it from most of his other versification. The lines are shorter, more compact, and more condensed than in his other pieces. The account of the bacachs battle is very dro'l, and is even droller in other versions than in this, but not so suited for polite ears.]

Féasta ḃí ar an Sleaḋtán mór
  Agus deir go leór gur ṁair sé seaċtṁain.
"Guinea" sinneaḋ suas do'n ċeól,
  Cúig ṗunta a's cróin do fuair an sagart.

Is ann do sgapaḋ súġ na h-eórna,
  "Ale" a's pórter a's uisge-beaṫa,
Teaṁair na slóġ ba ṡaṁail dó
  An tráṫ ḃídís ag ól ó oiḋċ' go maidin.

Is ann d'ḟeicfeá an máġ-ṡluaġ mór,
  Fir go leór, a's óg-ṁná deasa.
Is fear gan croiḋe naċ leanfaḋ dóiḃ,
  Ba ġeall le "show" iad dul ṫre 'n mbaile.

Ḃí biaḋ 'gus deoċ do'n mBeag 's do'n Ṁór,
  'S gan glaoḋaċ ná tóir ar ċótaiġiḃ breaca.
Aċt luċt cnotaiġ árda, bonnets, béabers,
  Centons 'céimbric, a's gúnaiḋ geala.

Is iomḋa cailín barraṁail spéireaṁail,
  Do ḃí ann gléasta i gclóḋ 's i ḃfáisiún.
Dá mbeiṫ a cleaṁnas réiġte go mbuḋ ḋeas an sgéal
  Do ḃeiṫ ag cóṁráḋ léi ar ċolḃa leabṫan.

Éadaiġ cláir, a's boird dá réir sin,
  I ndiaiġ a ċéile ḃí siad leagṫa.
Miasa geala agus plátaiḋ péatair,
  Agus sgeanna géara le dul ag gearraḋ.

Briogúin a's teine os coinne a ċéile,
  A's Máire a-Céin ag casaḋ an ḃeara.
Delf a's china, turreen, taépot,
  Agus mórán gréiṫre bána a's breaca.

Seaċt sóirt feóla tugaḋ ar bórd ann,
  Gléasta cóiriġṫe os cóṁair an tsagairt.
Muic-ḟeóil, mairt-ḟeóil, caoir-ḟeóil rósta,
  Turcaiġ géaḋa puiléid a's cearca.

Patraiḋuisge ar ṗlátaiḃ gléasta,
  Cá 'uil an t-éan naċ ḃfeicfiḋe ann, leagṫa,
Londuḃ, feadóg, creaḃar, céirseaċ,
  Crotaċ, naosgaċ, a's péire laċain.

I n-aimsir cóirir suiḋe le céile,
  Iasg fáġail gléasta dar ndóiġ, níor ṁairg,
Breac a's bradán, troisg má's féidir,
  Maéden raé agus cnúdán dearg.

Torabord bíoḋ ar toraċ méire,
  An lang, an bréam, an plás 's an ballaċ.
Cadóg, ronnaċ, sgadáin úra.
  A's béid mé ag súil le liús a's mangaċ.

Ní'l an bórd sátaċ gléasta i ndiaiḋ an ṁéid sin,
  Go ḃfáġmaoid gaċ aon niḋ i dtráiġ 's i gcladaċ,
Purtán, gliomaċ, oistriḋe, séaclaiḋ,
  A's mar fuair sí gaċ aon ná fágaiḋ an tártois.

Mias agus fiċe le h-ais a ċéile,
  Fear agus céad a' riar 's a' freasdal.
Aċt molaiḋ an ċraoḃ le bláṫ na sgéiṁe,
  'S í ġléas an méad úd, Mary Loftus.

Cácaiḋ pórta tugaḋ ar bórd ann,
  Arán breáġ gabalaċ, fíon a's "craclings,"
Aċt an t-áḋ go raiḃ ar an dís do pósaḋ,
  Mar is orra dar ndóiġ do ġeoḃfá an brabaċ.

Ḃí "jar" 's gaċ láiṁ, le ancor lán,
  Mar is fear é ariaṁ do ċleaċt an ḟairrsinge,
Puinnse 's brandaiġ a's glainiḋe ar bórd,
  Is iomḋa stróinse d'ḟeicfeá ann leagṫa.

Rum a's "canary" i gcannaiḃ a' léimniġ,
  Go leór mná gléasta a's "négus" aca,
Muna gcualas bréag, le h-éiriġe an lae,
  Ḋ'ḟeicfeá céad naċ ḃféadfaḋ seasaṁ.

Boird d'á gcrapaḋ, teaċ dá réiḋtiuġaḋ,
Is iomḋa "séat" do ḃí le balla,
Ṫosaiġ daṁsa, ḟéin na ceólta,
'S nár ró-ḃreáġ an spórt do ḃeiṫ 'na n-aice.

Ar an ngreann ar fad ní ṫiuḃarfá ceó,
Gur árdaiġ an t-ól i stuaic na mbacaċ,
Diaḃal tom ná claiḋe go Bóṫar Mór,
Naċ gcluinfeá gleó agus rúsgaḋ bata.

Ní'l poll ná cró ná boṫán bó,
Naċ gcluinnfeá gleó ann ar siuḃal le balla,
Aċt "Padaiḋ the Song" a's Macann mór
Do ḃuail go leór a's do mill an baile.

Duḃairt an fear liom ḃí san láṫair,
Gur b'é an pairdirín páirteaċ ḃí ag na bacaiġ,
Éiriġe suas gan sgiṫ ná spás
Cuailliḋe ḟáġail, agus tosuġaḋ ag greadaḋ.

Tráṫnóna an lae sin d'feicfeá i n-éinfeaċt
Gabṫa gléasta naoi gcéad bacaċ,
Ar Aṁain-ṁac-gcearrna, ar Umall-Uí-Ṁáille,
Ar Uaċtar Árd a's ar Ċonamara.

Litir faoi ḟéala ċuaiḋ san "mail,"
Agus ṡiuḃal sí Éire i n-imṫeaċt seaċtṁain',
Ḋeaṁan bacaċ péiceaṁail d'á gcualaiḋ sgéal air,
Nár ġlac a ġléas a's a ċulaiḋ gairse.

Cleiṫ naoi dtroiġṫe, díreaċ, láidir,
Fáinne 'na bárr a's bior 'na ḟeasaṁ,
Coirín eiris, strapa a's mála,
Búcla táirne, 's beilt ṁaiṫ leaṫair.

Ṫriall siad ċugainn as gaċ áird,
Ó Ḋroiċead Áṫa 's aniar ó Ġaillim,
Ar bóiṫrib Áṫasgraċ d'ḟeicfeá a lán,
Agus anuas le fánaḋ, taoḃ Ṡléiḃ Ḃaiċte.

Ḋeaṁan claiḋe ná fál ó Ċloċ na Páirce,
Naċ raiḃ ar lár do'n Ċeap a' tSeagail,
Cruaċ ná stáca, ná leaṫ-ṫaoiḃ bearnann,
Naċ ḃfeicfeá ann páiste, bean, nó bacaċ.

Ṡocruiġ siad campa os coinne a ċéile,
A's fuair siad réiḋ le dul ċum caṫa,
Caṫ na bPunann do b'fusa a réiḋteaċ,
Ná a gcur ó ċéile arís go maidin.

Ḃí "pitchers," "cettles," pacaiḋ, a's málaiḋ
I mbéal na sráide d'ḟeicfeá iad caiṫte,
Ḃí fuil ar smuit a's malaiḋe gearrṫa,
A's a ċuaille i n-áirde i láiṁ gaċ bacaiġ.

Is annsin do tugaḋ an "battle" cruaiḋ,
Ḃí cloigne cluasa a's gruag d'á streaċailt,
Trát ċruinniġ an sluaġ agus ḟeas siad suas,
Ba contaḃairt ċruaiḋ a beiṫ 'na n-aice.

Máġnas Mór tráṫ ḃí sé beó,
  Loisg Teaṁair na slóġ sul féadaḋ a leagan,
Dá mbeiṫ sé annsúd le tús an ġleó,
  Céad fear d'á ṡórt ní feadfaḋ seasaṁ.

Eascuil tréan na sgiaṫ mbreac,
  Do rinne an ċreaċ i n-aice an ċuain,
Fianna Finn 's a gcruinniuġaḋ ar fad,
  Ní ċuirfeaḋ na bacaiġ i ndiaiġ a gcúil.

Conlaoċ, Árdan, Ainle, a's Naoise
  Ṫógfaḋ cios i n-aimsir gaisge,
Goll mac Mórna, an Dearg Mór,
  Agus Tailc mac Treóin do ḃeiṫ 'na n-aice.

Sgrios na Traoi deiċ mbliaḋna 's mí,
  Súd é an "siege" le'r ṫuit na feara,
Aċt a rugaḋ ariaṁ 's a mbéarfar ċoiḋċe,
  Ní ḟéadfaḋ sgríoḃ ar ġníoṁ na mbacaċ.

Cnoc-an-áir, ba ṁór é a ċáil,
  Tá fios ag a lán go ndearnaḋ ann gaisge,
Aċt an té ḃí annsúd a's a ṫáinig slán,
  Níor ḃfiú leis tráċtaḋ ar Ċaṫ Ċluain Tairḃ.

Míle 'gus fiċe ḃí ann, ar lár,
  Lán na páirce, brúiġte, loitte,
Oiread eile aca múċta a's báiḋte,
  Do riṫ le fánaḋ ar Ċúl-a'-ċoirce.

Le h-éirġe gréine, lá ar na ṁárac,
  Ċloisfeá mná agus páirtiḋe ag sgreadaċ,
Ag cearnuġaḋ a gcáir ar a ndíċċioll báir,
  A's gan fear le fáġail d'iomċóraḋ wallet

Caṫ do tugaḋ i gCríoċ Fáil,
  D'fág an áit ar ḃeagán bacaċ,
Aċt mise ċeap agus rinne an dán,
  Ba í mo ṗáiġ—do ḃeiṫ gan dadaiḋ.

Ní mar súd críoċnuiġeaḋ bainfeis Eóġain,
  Níl lá go deó nár ċóir í ṁolaḋ,
Aċt tar éis pléaráca an tSleaḋṫáin Ṁóir,
  Leig siad Raifteri an póet gan deór a ċodlaḋ.

SEANĊUS (NÓ CAISMIRT) NA SGEIĊE.

Tráṫ, faoi Lúġnas, ba ḋaṁ-sa ṫárla,
Ar ḃord áṫ-cinn 's é go mór ag báisteaċ,
Ḋruid mé ar leaṫ-ṫaoḃ agus ní gan áḋḃar,
Go ḃfáġainn claiḋe nó tom do ḋéanfaḋ sgáṫ ḋam

Ní ḟuair mé ann, i leaṫ-ṫaoiḃ an bearnan,
Aċt sean-sgeaċ ċaiṫte, ċraiṫte, ċráiḋte,
Ar ṫaoiḃ an ċlaiḋe, 's a h-aġaiḋ le fánaḋ,
Ḋruid mé fúiṫi 's ba ḟliuċ an áit ḋam.

Ḃí an ḟearṫainn go dian, ag teaċt as gaċ ceárda,
Anoir 's aniar, 's anuas le fánaḋ,
A ṡamail ní ḟéadfainn ṫabairt duit, láiṫreaċ,
Aċt poilleán lán ḃeiṫ ag craṫruġaḋ ráibe.

Go feargaċ, fraoċṁar, stoirmeaṁail, rágaċ,
Mar ḃeiṫ saiġead ar luas, nó aġaiḋ ar rása,
Ḃí an casgairt ag teaċt 's na tiorṫa báiḋte,
'S nár mise an díol truaiġe 's mé i gcruas go cráiḋte.

Uair a's ceaṫraṁa ḃí sé ag báisteaċ
'S ní raiḃ ḃraon naċ gcuirfeaḋ maol ar ċárta,
Ní'l muileann 'san gcúige plúir nó ráibe
Naċ gcuirfeaḋ sé ar siuḃal i lár na mbánta.

Rinne mé smaointe, níḋ nár náir ḋam,
Nár ḃfad é mo ṡaoġal, 's go mbuḋ ġearr mo ċáirde,
Go dtiucfaḋ an díle, a's beiṫ daoine báiḋte,
'S go mba olc an obair ḃí a ndiaiġ mo láiṁe.

Beiṫ ag déanaṁ peacaiḋ ḋam ó ḃí mé im' ṗáirte.
Ag luaḋ mionna-mór 's ag gearraḋ na nGrása,
Dul ċum Aifrinn ní iarrfainn tráċt air,
Nó faoiridín Nodlag d'ḟáġail, nó Cásga.

Na Deiċ n-Aiṫne do ḃriseaḋ ní ġnínn aon cás ḋé,
Faoi ḃrís mo ċóṁarsa, ar ndóiġ ġnínn gáire,
Gaċ imirt, gaċ ól, a's gaċ aon ṗléaráca,
Dá dtagaḋ tarsna orm, ḃíoḋ mo láṁ ann.

Dá ḟaide an t-am tig an ċáirde,
Go mbéiḋ mo "ṡummons" ann sgríoḃṫa tarraingṫe,
Tá mé i n-earna 's an t-inneaċ gan fáġail air,
Agus "trial" mo ċúise ar siubal amáraċ.

Beiṫ ag dul san áit naċ mbíonn aon ḟáilte ann,
Roiṁ saiḋḃir ṫar ḃoċt aċt péir a gcáileaċt,
An t-olc 's an ṁaiṫ ó ḃí tú id' ṗáirte,
Síos le léiġeaḋ ar t'éadan tarraingṫe.

Ar aiṫriġe smuainiġear mar so go cráiḃṫeaċ,
" A Ḋia tá ṫuas a's síos na Grása,
" Ṫug solas ar ġealaiġ a's fás ar ḟásaċ,
" A stiúraiġeas an ṁuir 's do ċuir grian i n-áirde.

"Ṫug toraḋ ar ċrainn agus longa ó báṫaḋ,
"Ṫug na h-Israelitiġ ó ċosaiḃ a námaḋ,
"Ṫug Enoc 's Elias go gáirdín Párrṫais,
"'S rinne fíon de'n uisge le toil do Ṁáṫar.

"Féaċ anuas ar Oileán Pádraig
"Mar d'ḟéaċ tú ar an ngaduiḋe ar ċrann na Páise,
"Rinn' tú gaċ niḋ d'á bfuil agam ráiḋte,
"Taḃair mise leat agus an síol Áḋaiṁ."

Do rinn mé smuaintiuġaḋ arís ar ball air,
Go bfacaiḋ mé san mBíobla sgríobṫa tarraingte,
Geallaḋ glan díreaċ ó Ríġ na nGrása
Ċoṁ fada a's beiṫ stuaġ-ċeaṫa cam nár baoġal
dúinn báṫaḋ.

Buḋ ġearr an síon gur lag an báisteaċ,
Grian gur las agus gaoṫ gur árduiġ,
Gur ġluais mé ar siuḃal a's mé múċta, báiḋte,
Gur ṫarraing mé ar Ṡeáġan agus ḃí rómam fáilte.

Is iomḋa sin cárta uisge d'ḟáisg mé
Ó mo sgiorta go dtí mo ċába.
Ċroċ mé mo hata suas ar tairnge,
Agus ċuir sé mo ċodlaḋ mé ar leabuiḋ bláṫmar.

Níor ḃfada gur ḃfacṫas mo ṡuiḋe arís mé
Ag cur mise ar ceól, spórt, a's siamsa,
'S ar ndóiġ le bród a's ceól a's aoiḃneas
Do ċaiṫeamar féin le séan an oiḋċe sin.

Ar n-iompóḋ ċart dam, lá ar n-a ṁáraċ,
Siolla beag uaim le ciúṁas na h-áṫa,
Súd mar duḃairt mé ar ṫeaċt i láṫair
[Na sgeiċe céadna faoi a raiḃ mé báiḋte].

“A ḟean-sgeaċáin ġránna fuagraim gráin ort,
“Ná raib a-ċoiḋċe snuaḋ ná bláṫ ort!
“Faoi ḟúirse Orcair go ḃfáġ tú do ċárnaḋ,
“Dod’ ḃrúġaḋ ’s dod’ ḃriseaḋ ag ord mór ceardċan.

“Mar b’olc an áit do ṫeaċt i ndáil leat,
“Ná druidim fút ag iarraiḋ sgáiṫ ort,
“Ní’l braon d’ar ḃuail faoi do ċam-stoc gránna,
“Nár sgaoil tú orm le ciúḃas do ṁára.”

SCEAĊ:—

Má’s file ṫusa tá ag iarraiḋ sásaḋ,
Tá mise annso rómat, ar gárda,
Is seanóir mé tá a ḃfad san áit seo,
’S na tarraiġ níos goire ḋam le do ċloiḋeaṁ tar-
raingṫe.

Nuair ḃí mise óg dá mbeiṫeá i ndáil liom,
Buḋ ḟosgas duit dion ó ġaoiṫ ’s ó ḃáisteaċ,
’Sí an ġaoṫ aniar d’ḟág m’aġaiḋ le fánaḋ,
As do ḟiorsg mé ṡíos ó ḃárr go sálaiḃ.

An Reaċtúire.—

Á sgeaċáin ṁaiseaċ, ḟoċlaċ,* blaṫṁair,
Snuaḋ 'gus snas ort ó Ríġ na nGrásta,
Ubla, peiriḋe, plumaiḋ, a's bláistiḋe,
Agus cuir dam síos aois do ḋáta.

An Sgeaċ:—

Céad agus míle roiṁ am na h-airce
Túis agus crotuġaḋ m'aois 's mo ḋáta,
Tá mé ó ṡoin im' ṡuiḋe san áit so,
'Gus is iomḋa sgéal a ḃféadaim tráċt air.

Oċtar do ṫriall 's na mílte do báiṫeaḋ,
Noah, a ċlann, a ċéile, 's a ṁáṫair,
Aċt aṁáin gur sgríoḃ an t-easbog cráiḃṫeaċ,
Gur ṁair Párṫalón mac Seara ar ṫaoiḃ Ċruaiċ Ṗádraig.

Fuaramar crutuġaḋ eile i n-aġaiḋ an ċáis seo
Gur i sruṫ na Maoile do ṁair Párṫalón,
'Na ṡeasaṁ suas san bfuar-loċ báiḋte,
Ṁair sé beó ann le toil na ngrása.

Druim Tuirc an uair sin b'ainm do'n áit seo,
Agus ní raiḃ ann aċt coillte a's fásaċ,
Coin allta a's broic ag éirġe i n-áirde,
No gur buail na Fir Bolg ċum Portláirge.

* b'ḟearr "ṁairiġ, ḟoclaiġ."

Ṫógadar seilḃ gan fear a mbárrṫa,
Ċuireadar fúfa, a's rinneadar árais,
Ḃiodar faoi ḃród agus lán d'áṫas,
Gur sgríos siad a gcúrsa ó ċuṁaċt a náṁad.

Ġearradar croinn, tuim agus fásaċ,
Agus ċuireadar an ríoġaċt, ar ndóiġ, i ḃfáinne,
Ó Ḋún Doṁnaill go Droiċead Áṫa,
Ó Ċnoc-ḃoilg ó ṫuaiṫ go cuan Cinn-tráile.

Ag fiaḋaċ ar ċnuic 's ag seilg ar ṡléiḃtiḃ,
Ba ṁór a dteann i dteannta a ċéile,
Nó gur buaileaḋ fúfa an dream nár naoṁaḋ,
Slioċt Tuaṫa Dé Danann ar tír na h-Éigipt.

Mise, Sgeaċán Áṫ-cinn, do ċonnairc an méad sin,
A's ċonnairc an dá ṡluaġ ag teaċt 'na ċéile,
Le saiġdiḃ caṫa agus airm géara,
Dóirteaḋ fuil agus cailleaḋ na céadta.

Is iomḋa caṫ i n-áit a ċéile,
Do ṫug an dá ṡluaġ tré ṁóin 's tré ṡléiḃtiḃ,
B'é crioċnuġaḋ na cúise a's deireaḋ na sgéalta,
Gur ċaill na Fir Bolg Druim Tuirc ar éigin.

Slioċt Tuaṫa Dé Danann gan croiḋe gan daonnaċt,
Ní le gníoṁ ná gaisge do ġníḋís aon rud,
'Sé s'd deir Saltair Ċaisill a's Doċtúir Céitinn,
Le diaḃluiġeaċt cleasuiġeaċt agus mionnaiḃ bréige.

Nuair fuaradar cúṁaċta ṫáinig léirsgrios,
An síol do craiṫeaḋ ní ṫáinig dear air,
Níor ḟan slioċt ar ḃó ná olann ar ċaoraiḃ,
Toraḋ ar ċrannaiḃ ná maise ar aon rud.

Cuirtear síos dúinn do réir mar léiġtear,
Gur b'é an ċéad ḟear ṫriall do'n tír, Gadélus,
Prionnsa ríoġaṁail de'n ḟíor-ḟuil Ġaeḋealaċ,
De ṗór na ngníoṁ 's de ṡíol Ṁilésius.

Nuair ṫriall an rí go mbraiṫfeaḋ sé Éire,
Níor smuaintiġ a ċroiḋe go ndéanfaiḋe sgéal air,
Nó gur leagaḋ faoi an breiṫeaṁnas do ḋéanaṁ,
Aċt deireaḋ na cúise gur cailleaḋ é féin leis.

Aċt ċuaiḋ sé beó do'n Spáin ar éigin,
Nó gur sgríoḃ sé síos ar ċúrsaiḃ Éireann,
Duḃairt a ċlann, béal ar ḃéal leis,
Go ḃfuiġfidís cinn agus fuil i n-éiric.

D'árduiġeadar leó, i gcualaċt gléġeal,
Agus ḃuaileadar bruaċ ar ċuan Ḃinn Éadain,
Ṫarraing amaċ a gcuid lanna géara,
Agus dubairt naċ nglacfaḋ bríob ná aon rud.

Duḃairt Mac Céaċt go mbuḋ ṁór an éagcóir
Do ṫeaċt isteaċ a-gan-ḟios d'aon ḟear,
Do ḋul naoi dtoinn in san mbealaċ céadna,
A's dá dtagaḋ arís go ḃfuiġfidís géilleaḋ.

D'árduiġeadar a gcuid seól, le dit-ċeille,
Nó gur fosglaḋ leabra draoiḋeaċt a's bréige,
D'árduiġ stoirm agus fairrgiḋe tréana,
Do ṁúċ do ḃáiṫ 's do ḃarg na céadṫa.

Aċt is beag aca ṫáinig de ḃárr an lae sin,
Aċt an méad do ċuaiḋ go Spáin le sgéalaiḃ,
Go ndearnaiḋ siad suas an oiread céadna,
'S gur ḃuaileadar an dara uair bruaċ na h-Éireann.

Níor ġlacadar caint bladar ná bréaga,
Aċt ag lasgaḋ 's ag gearraḋ le lannaiḃ géara,
Aċt súd í an ṁaidin a ndearnaḋ an sléaċta
Gaċ ceannṗort ag teaċt a's a ḃunaḋ féin leis.

Cinn agus cuirp dá ngearraḋ i n-éinḟeaċt,
Agus fuil ag imṫeaċt 'na tuile sléiḃe,
Aċt súd é an caṫ in ar cailleaḋ na tréin-ḟir,
Aċt ag críoċnuġaḋ na cúise ḃí an lá ag Miléisius.

Cailleaḋ Mac Cuill, Mac Céaċt, 's Mac Gréine,
Le lannaiḃ tana, glana, géara,
Ḃí cead caointe ag a dtrí céile
Mar ḃí Fóḋla, Banba, 's Éire.

Sgoilteadar treasna Inis Éilge,
Aċt ḃí fear de'n dís nár ṫaiṫniġ an sgéal leis,
Ṫug sé na mionnaiḋ móra tréana
Muna ḃfuiġfeaḋ a ċeart go ḃfuiġfeaḋ dá ḃféadfaḋ.

Ṫosaiġ slad feall agus éigceart,
Do ḋliġe na gceart ní ṫugfaiḋe géilleaḋ,
Tíorṫa a's cúigí ag dul tríd a céile,
Gur ṫóg Cormac Mac Airt láṁ le h-Éirinn.

Ċuir sé milíste i gceann a céile,
'S bí ainm eile orra Fianta Éireann,
Luċt gníoṁ a's gairge, luċt lúiṫ agus léimniġ,
Nár ċuir ariaṁ ar laoċ aċt aon ḟear.

Mar bí Goll Mac Mórna 's a ḟár-lann líoṁṫa,
Láṁ riaṁ nár ṫeip ó ġairge ríġṫe,
Flann agus Áille na n-arm géara,
Agus Conán maol malluiġṫe fear millte na Féinne.

Caireall a's Orsar, Faolán agus Caoilte,
Agus Diarmuid Ó Duibne do ṫógfaḋ draoiḋeaċta,
Fionn fear feasa agus ceist do sgaoileaḋ,
Toġa na ngairsgiḋeaċ de Ċlainn Baoisgne.

Clann Uí Ḋáiḃ bí 'na bfál ar na daoiniḃ,
Agus a ċraoiseaċ féin i láiṁ gaċ taoisiġ,
Cairbre cnisġeal na n-arm líoṁṫa,
Agus Clanna Dóiṁre ar Teaṁair na Ríġṫe.

Is fúm-sa do bídís ag déanaṁ siamsa,
Ag imirt 's ag ól, gaċ ló 's gaċ oiḋċe,
Clogada, sgiaṫa, 's claiḋeaṁa faobair,
Do bíoḋ fúm-sa ar bord, agus coirn líonta

Ag fiaḋaċ ar ċnoc, ar ṁóin, 's ar ṡléiḃtiḃ,
Ag riṫ ar ḃroic 's ar eiltiḃ maola,
Aċt le mire na gcon gur cailleaḋ na tréin-ḟir,
Mar naċ dtugadar riaṁ do Ḋia géilleaḋ.

Conċuḃar do ṫáinig i gcoróin 'na ḋéiġ sin,
Agus curaiḋ cliste, na ngaisge tréana,
Clann Uisniġ, ċuir Alba faoi ċíos le h-Éirinn,
Agus cailleaḋ an triúr, ar ndóiġ, le Déirdre—

Tógaḋ suas í i gcéill 's i gcríonnaċt
Le ḃeiṫ ag an ríġ mar ċéile 's mar ċaoiḃṫeaċ,
Ṫréig sí an ċróin, a cuid óir agus daoine,
Agus lean sí Ardán, Ainle, a's Naoise.

Cúċulain na gcleas, láṁ ḃriste gaċ bearnan,
Agus Connróiḋ* cailleaḋ leis an mbruinneall Ḃláṫ-
naid,
A ċóṁ-oide múinte a mbíoḋ siad tráċt air,
Fearġas Mac Rodaiḋ† agus Conall Cearnaċ.

Sin iad ainmne na gcuraiḋ tá mé ráḋ leat
Ḃíoḋ ar ċuantaiḃ ag seasaṁ gárda ;
Aċt Conċúḃar aṁáin, ó ṫús an dáta,
Níor naoṁaḋ duine go dtáinig Pádraig.

---

* = Cúroi Mac Daire.
† = Fearġus Mac Róiġ.

Easbal beannuiġṫe ṫriall go hÉirinn,
Ṫug an tSacramuint Ḃeannuiġṫe i mbéal gaċ aoinne,
Ġníoḋ an marḃ beó, 's an fear malluiġṫe naoṁṫa,
'S do ṁúċ Coinneal na Carraige le n-a sméideaḋ.

Do ṫug ord a's Aifrionn do ṡagart 's do ċléireaċ,
Agus slánuġaḋ a n-anam san tSacramuint Naoṁṫa,
Seaċt gcéad roilig do ċuir sé le ċéile,
Agus bliaḋain 's trí ficid do stiúr sé Éire.

Dream eile ṫáinig i ndiaiġ an sgéil seo,
Loċlannaiġ, ċuir buaiḋreaḋ a's aṁgar ar Éirinn,
Turgésius mar ċeannṗort orra ag réabaḋ,
An fear ba ṁeasa dliġe agus béasa.

. . . .

Nuair cailleaḋ an ceannṗort 's dá'r'éag ḃí araon leis,
Ḃí Loċlannaiġ i ráinn ag Milésius,
Gaċ duine 's a ruaig ar ḋream Turgéisius,
Nó gur ruaigeaḋ a ndeireaḋ amaċ as Éirinn.

Aċt béirt a d'ḟan ag piucaḋ sgéala
Ċuir an bonn 's an ċúig 's an ċluitċe 'n-éinfeaċt,
A's le sé Ḃairc déag, do réir mar léiġtear,
An darna uair 'seaḋ ṫóg siad Éire.

Áird-ċíos cruaiḋ agus sgiúrsaiḋ géara
Do leagaḋ annsin anuas ar Éirinn,
Buanaiḋe ins gaċ teaċ le faitċios sgéala,
Nó rún gaċ dias do ḋul 'na ċéile.

Dualgus eile i gceann an méid sin,
Unnsa de'n ór ḃeiṫ ar gaċ aon tiġ,
'S an fear naċ n-íocfaḋ é i gceann gaċ féile
Ḃí an tsrón le baint dé ó ċlár a éadain.

Nó gur ġlac Brian Bóroiṁe truaiġe d'Éirinn
Ḃeiṫ ag Loċlannaiġ faoi ċómair a daorṫa,
Go ndeaċaiḋ sé féin 's Ó Conċuḃair i n-éinḟeaċt,
'S gur ċuireadar a gcongnaṁ i dteannta a ċéile.

Ṗreab an Ríoġaċta suas i n-éinḟeaċt,
Tugaḋ focal na faire i mbéal gaċ aonneaċ,
Luċt faire do ṫeaċt agus roip do ḟéideaḋ,
Oiḋċe Ḟéile San Seaġáin ins gaċ ceárda d'Éirinn.

Ġluaiseadar ó'n Múṁain do réir mar léiġtear,
Ó Cearḃaill 's a ṡluaiġte ó Ṁóin Eile,
Cinnéidiġ agus Lorcánaiġ tréana,
Agus Clann Ċonmara as an gCreatalaiġ gléġeal.

Ó Súilioḃáin aniar as iarṫar Éireann,
Moránaiġ, Brógánaiġ, gaḃṫa gléasta,
Ó Donaḃáin na bfiaḋ, Ó Meaċair 's Ó Béara,
Ó Seaċnasaiġ ó'n nGort, nár ċóir a ṡéanaḋ.

Ó Múrċa, Ó Doinn, a's Ó Floinn le ċéile,
Caṫánaiġ, Coċlánaiġ, agus Clann Uí Ṁéiliḋ (?),
Mac Carṫain ó'n sliaḃ, fear fial gan aon luċt,
Ó Briain 's Ó Murċaḋa orra mar "léaders."

Ó Fearġaill, Ó Ruairc, Ó Ceallaiġ, ná séantar,
Raġallaiġ, Dúḋaiġ, a's Flaiṫbeartaiġ tréana,
Ó Conċubair as Sligeaċ, an ḟíor-ḟuil Ġaeḋealaċ.
A's Clann Ḋonnċaḋa aníos ó bun na Céise.

Mar bí Doċartaiġ, Beirniġ, Braonánaiġ, a's Céitings
Maguiḋir, 's Mac Maṫġaṁain tóg láṁ le h-Éirinn,
Ó Néill 's Ó Dóṁnaill ó bruaċ na h-Éirne,
Gaċ fear aca ag teaċt i n-airm 's i n-éadaċ.

Mar beiṫ sionnaċ roiṁ ġaḋar ar ċúrsa sléibe
Bí Loċlannaiġ i sáinn ag Clainn Ṁilésius,
Bí Loċlannaiġ i sáinn mar beiṫ caoirige léaṫa,
Ar maidin go moċ, Aoine an Ċéasta.

[Ar maidin go moċ, Aoine an Ċéasta],
Idir Áṫ na gCliaṫ agus Cuan Binn Éadain (=Éadair),
Bí dá ṁíle déag, deir Doċtúir Céiting,
De Loċlannaiġ leagṫa i gcoinne a ċéile.

An fear do bí ann 's nár ṫuit san sléaċta,
Ċonnairc sé ár de bárr an lae sin,
Aċt Brian 's a ċlann, ba ṁór é a n-éagmais,
'S gur i mbriseaḋ Cluain Tairḃ do cailleaḋ na tréin-ḟir.

Céad bliaḋan eile i ndiaiġ an sgéil seo
Go dtug mac Ríoġ Laiġean, munar cuireaḋ bréag air,
An bean ó'n Ruairceaċ, d'ḟág buaiḋreaḋ ar Ġaeḋealaib,
Agus tarraing Sacsanaiġ ó ṫús ar Éirinn,

I gceann Ríoġ Ṡacsan ṫáinig Tiġearna Ḃreifne,
Ṫug sé dó a ḟocail agus mionnaiḋ tréana
Go dtiuḃraḋ sé suas a ċeart féin do Éirinn,
Aċt sásaḋ ṫabairt dó i n-ionad an sgéil sin.

Teaċtaireaċt d'imṫiġ, a's aḋarc ag séideaḋ,
Gur cuireaḋ le ċéile mórán céadṫa,
Tiġearna Strongbow orra mar léadar,
Gur ṫógadar Cúige Laiġean de'n réim sin.

. . . .

Trí ċéad annsin, agus cuir leis éiric,
Nó go rugaḋ i Sacsana an prionnsa céasta,
Agus Mártain Lúitear do ṫionntaiġ na céadṫa,
Do ṡéan an Pápa 's an Sacraiméad Naoṁṫa.

An Ḃainríoġain Máire, cuing na nGaeḋeal,
An ṁaiġdean ṁóḋaṁail, ṁaiseaċ, ḃéasaċ,
Réab sí tuim, croinn, agus géaga,
'S muna mbeiṫ í cailleaḋ ṫarrnóċaḋ sí ḟréaṁaċ.

. . . . .

Séamas do ṫáinig i gcróin 'na ḋéiġ sin,
An fear ba ṁeasa dliġe agus béasa,
Do ḋliġe Strafford ṫug sé géilleaḋ
Ag leagan slabra ar ṁóin 's ar ṡléiḃtiḃ.

'S níor ṁeara an t-aṫair 'ná an mac Séarlus,
Ag leagan sgiúrsaí go cruaiḋ ar Éirinn,
Aċt nuair b'áil le duine 's le Dia an sgéala,
Ċaill sé a ċeann le cionáin Spéiriot.

Maguiḋir 's Mac Maṫġaṁain ṫóg láṁ le hÉirinn,
I Londún do baineaḋ an ceann de'n ṗéire,
Eóġan Ruaḋ do ṫáinig i ndiaiġ an sgéil seo,
Marcaċ fearaṁail, barraṁail, béasaċ.

Lúṫṁar, cleasaċ, súgaċ, éasga,
Do ḃain léim leaṫ-taoiḃe as Cromwellians,
Ó Ḋroiċead na Siúire go Dún Ḟéile,
Ó Ċaisioll Múṁan go cuan Ḃinn Éadain.

Ó Ċill-dalua go bruaċ Loċ Gréine,
'S an dá ċúige Múṁan do ċur le ċéile,
Aċt gur le bean Lord Golden do cailleaḋ an péarla
I gCondaé Ċiarraiḋe i n-iarṫar Éireann.

'Sé bás Eóġain Ruaiḋ d'ḟág buaiḋreaḋ ar Ġaeḋealaiḃ,
Ord agus Aifrionn agus Eaglais séantaċ,
Mar ḃeiṫ liaṫróid ar béal fuadaiġṫe dá casgairt ag céadtaiḃ,
Ḃí Cromaill 's a ṡluaiġte san ruaig orra ar Éirinn.

Ba ḃuaiḋreaḋ an tráṫ sin, i mbéal an ḟóġṁair,
In-Eaċ-ḋruim Dia Luain de barr an Dóṁnaiġ,
Is iomḋa mac Gaeḋil ar ḟág sé brón air,
Gan tráċt ar ar cailleaḋ i mḃriseaḋ na Bóinne.

Tre Ṁóin-na-ngallda 'seaḋ triall luċt Béarla,
'S ag Geata-na-gceann 'seaḋ rinneaḋ a sléaċtar,
Ag Rutarell Parr 'seaḋ díolaḋ na Gaeḋealaiġ
Ar sgillin a's raol amaċ an péire.

Ag Cillín Ó Guairiġ ḃí na Galla ar féarta,
Nó go dtáinig an Sairsealaċ, croiḋe na féile,
Leig sé leis an tSionnainn a gcuid arm a's éadaiġ,
'S gur ṫóg sé Luimneaċ an ṁaidin ċéadna.

Ná bígiḋ fearta gan meisneaċ gan éifeaċt
Is treise le Dia ná le Cromwellians,
'S go ndeir San Seáġan in san "Revelation"
An naoṁaḋ bliaḋain fiċead go mbeiṫ an sgór le
Gaeḋealaiḃ.

Iarraim-se ar Ṁuire ins an imirc is géire
Go n-ionntaiġ an muiliot i mullaċ na spéiriot,
—Sin mar ċuir Raifteri síos ar Éirinn,
É féin 's an sgeaċán i bpáirt le ċéile.

This is Raftery's longest poem, and it had a great vogue all over Connacht. It is really a concise history of Ireland, in which, as is fitting to a Gael, there is much more told about the country before the time of the Normans than afterwards.

The poem is divided thus: There are twenty-three quatrains about the rain, the bush, and his own sufferings. There are thirty-two quatrains placed in the mouth of the bush telling of Ireland from the time of the Tuatha De Danann until the coming of St. Patrick. There are twenty more quatrains from the coming of Patrick to Diarmuid of Leinster, who brought over the Normans, and there are twenty-four stanzas from that to the end telling of Ireland under the rule of the English. Many of the stanzas are omitted in this version.

An Cholera Morbus.

A Íosa Críost 's a Rí na nGrása,
Do ċruṫaiġ talaṁ neaṁ agus Párrṫas,
Do ḋóirt do ċuid fola i gcrann na páise,
Sáḃáil sinn ar an gCholera Morbus.

Is iomḋa sagart bean-riaġalta 's bráṫair
Ag agairt Dé; na h-easbuig 's an Pápa,
Aċt b'éidir go n-éistfiḋ an té is táire,
Ṡilfeaḋ a ḋeóra 's a ċroiḋe beiṫ cráiḋte.

'Sé mo ṫuairim 's is duḃaċ liom tráċt air,
Gur uair í seó tá ag iarraiḋ sásta,
Guiḋfimid ar fad ar Ṁuire Ṁáṫair,
Tá fearg ar Ḋia 's a sgiúrsa tarraingṫe.

A luċt an ṗeacaiḋ tuigiḋ an cás so,
Déanaiḋ an aiṫriġe atá mé 'ráḋ liḃ,
Duḃairt Críost féin atá lán de ġrása,
"An té d'iompóċ' leis go mbeiṫ sé tárrṫa."

Is mairg a leigfeaḋ a leas ar cáirde,
Le faitċios go dtiucfaḋ an síorṫóir gránna.
'S a liaċta gruagaċ uaiḃreaċ dána.
Do ċuir sé faoi, dá ċaoile a ċnáṁa.

Féaċ an té ḃí indé luaṫ láidir,
Do léimfeaḋ sgonnsa cloiḋe 'gus bearna,
Ḃí ar traṫnóna ag siuḃal na sráide,
'S ag dul faoi'n gcréafóig lá'r na ṁáraċ.

Is mise an Bás ná an tonn báiḋte,
'S ná eaċ dá luaiṫe ar ċúrsa an rása,
I n-aġaiḋ na sluaġ do ḃuailfeaḋ sé báire,
'S ní túisge annsúd é ná róṁainn ar gárda.

Tá sé luaimneaċ fuadraċ leigṫe sgaoilte
Ní fearr leis an lá ná lár na h-oiḋċe,
An tráṫ ṡaoileas neaċ naċ mbiḋeann aon ḃaoġal air
Súd é ar an mball ar lár le caoineaḋ.

Is mór do ṫuit leis i dtráṫ na díleann,
Gan caint no tráċtaḋ ar aimsir Ṁaoise,
Aċt d'á ṁéad le ráḋ gaċ a ḃfágṫar ṫíos leis,
Ní h-é tá láidir aċt grása Ċríosta.

Is sladaiḋ an Bás a ċárnas ríġṫe,
Prionnsaiḋ árda a's tiġearnaiḋ tíre,
Ḃeir sé an mór leis, an t-óg 's an críona,
Ar fastuġaḋ sgóige os cóṁair na ndaoine.

Is dána an duine ná an mac-tíre,
A ṁarḃuiġeas na h-uain ar siúḃal na hoiḋċe,
Aċt fáṫ mo ḃróin agus mo ċráḋ saoġalta
An t-am beiṫ ṫart, 's gan an aiṫriġe déanta.

Is mairg a mealltar le caṫaiġṫiḃ an tsaoġail,
Agus laiġeaḋ an lóin a cuirṫear síos leis,
Gan bríġ 'n a léas dá mairfeaḋ sé míle
Aċt mar sgiorrfaḋ sé ar cuairt 's ar ais aríste.*

Dá mbuḋ leat-sa stór a's ór na ríġeaċta,
Maoin ró-ṁór 's gaċ saiḋḃreas saoġalta,
A ndiaiġ do ḃáis dá ṁéad do ṫréadta,
Ní ḟuil le fáġail agad aċt uaiṁ déanta.

Cá ndeaċaiḋ do ċapaill, do ḃát, 's do ċaoiriġ?
Cá ndeaċaiḋ an treód do ḃiḋeaḋ i d'ḟiaḋnuis'?
Do ḃean 's do ċlann do ḃiḋeaḋ 'n a suiḋe leat
No an cluṁṫaċ mín árd air a mbíṫeá sínte?

Cá ndeaċaiḋ an bórd a n-ólṫaiḋe ḟíon dé?
Do ċúirt, do ṫeaċ, 's do hallaiḋ míne,
Do ċóistiḋe, d'eaċraiḋ, 's do ċulta síoda,
'S do luċt ealaḋna do ġníḋeaḋ siamsʼ duit?

Cá ndeaċaiḋ do ḃróga slíoca daṫta
No an réalt do ḃíoḋ ar ṫaoiḃ do hata?
Do ċuid éadaiġ daora ḃí déanta san ḃfaisiún
Do ċóisir mór a's do ċuid luċt freastail?

Nuair béiḋeas do ċnáṁa tre n-a ċéile,
Gan fuil gan feóil ar aġaiḋ na gréine,
Cá ndeaċaiḋ lasaḋ no gile d'éadain
No an cúl glas gruaige biḋṫeá 'réiḋteaċ?

* *i.e.*, arís.

Ḃéiḋ do ċluasa bodar gan meaṁair gan éisteaċt,
Siocfaiḋ do ġuailne 's crapaiḋ do ġéaga,
Ḃéiḋ do ḋá ṡúil grinn gan raḋarc gan léargus,
Do ḃí in do ċeann gan camaḋ gan claonaḋ.

Ní bailte, fearranna, stoc, ná tréada,
A ṁúinear an tsliġe go Flaiṫeas Dé ḋúinn,
Aċt leasuġaḋ ár n-anma, réir mar léiġtear,
A' déanaṁ trosgaiḋ urnaiġe 's déirce.

Ag dul a' luiḋe ḋuit ná bí-se balḃ,
Feac do ġlúna 's brúġ an talaṁ,
Cuiṁniġ ar gaċ niḋ do leig tú ṫarad [i.e. ṫart],
'S go ḃfuil tú ag triall go cluain na marḃ.

Úṁlaiġ do'n ċléir agus géill do'n eaglais,
Fuair cúṁaċt ó Ḋia na peaċaiḋ ṁaiṫeaṁ,
Coiṁlíon an dliġe tá i dteampoll Ṗeadair,
A's ní baoġal duit bás aċt malrait* beaṫa.

Is mairg naċ meaḃraiġeann cré agus paidir,
'S gur suide ar an tsaoġal so mí no seaċtṁain
'Ná míle bliaḋain ag Crann na Ḃeaṫa
I nGáirdín Ṗárrṫais no ag bord na n-Abstal.

Is mairg a ḋíolas ríġeaċt na ḃflaiṫeas,
Áras Dé atá 'n a ṫrí pearsan',
'N áit a mbíonn naoiṁ 'n a suiḋe agus abstail,
Ḃí ar an tsaoġal so 'g leasuġaḋ ár mbeaṫa.

* = malairt.

Níor ṡanntaiġ an croiḋe 's níor smuain an peacaċ
Ar ṁéad an tsóláis atá 's na flaiṫis
Ag éisteaċt le ceól agus greann gan cealg,
Ag feiṫeaṁ na glóire gur í 'gá freagairt.

Luċt éiriġ' i n-áirde, státa 's dúiṫċe,
Tiucfaiḋ siad gearr i ndeireaḋ na cúise,
Gan a n-aiṫriġe déanta béiḋ siad brúiġte,
Imeasg luċt feille, póite 's drúise.

An fear a ṡanntaiġeas maoin a's talaṁ,
'S naċ ndéanann truaġ do'n té ḃíos falaṁ,
Béiḋ sé ṫíos 's ní maiṫ í a leaba,
Gioscán fiacal air, fuaċt a's creaṫaḋ.

Nuair ṫiucfas Críost ar ṫaoiḃ an tSléiḃe,
'S cruinneóċaiḋ sé ċuige an cine daonna,
Béiḋ do ġníoṁarṫa sgríoḃṫa ar d'éadan,
A's an fear le d'ais i n-ann a léiġte.

Is súd í an ċúirt naċ nglacfaiḋ bréaga,
'S naċ gcluinfiḋ caint ó ḟear dá ṫréine,
Breiṫeaṁ na fírinne ḃéiḋeas 's ár ḃféaċaint,
An t-aon Ṁac Íosa, d'ḟulaing a ċéasaḋ.

Fosglóċaiḋ ifrionn 's flaiṫeas i n-éinḟeaċt,
Agus múċfaiḋear solas na gealaiġe 's na gréine
'S an méad a rugaḋ ó cruṫaiġeaḋ an ċéad ḟear,
Béiḋ siad i gcuideaċt os cóṁair a ċéile.

Nuair ḟosglóċas Dia leaḃar a' ċúntais,
Agus sgáṫán an ċeirt a ḃéiḋeas 'gá iomċar,
Is an-ṁór an gar an ṁaiṫ a ḋéantar,
Diúltaiġ an peacaḋ agus liom-sa éistiġe.

This is perhaps the best known of Raftery's Religious Songs. Archbishop Mac Hale is said to have exclaimed on hearing it that if Raftery had been sinning all his life this poem and his "Aiṫriġe an ḃáis" would have been enough to save him. Observe that the first 38 lines end in sound of long "a" or á. The next 32 lines with the sound of "í" (ee), and the next 20 with the sound of short "a."

Gluais.

Áncor = an anker or little cask.
Áirge = "a thing of use," Galway.
Aṫ-Cinn or Aṫ-Con = Headford in the Co. Galway.

Baláiste = a damson. Bláiste = id.
Ballaċ = a speckled fish called a "gunner."
Beara = gen. of bior, "a spit."

Bléasars = The Galway Blazers (a Hunt).
Bonn = the "butt" of a game of twenty-five in cards.
Buanaiḋe = a hired soldier.
Briogún = an automatic spit, self-turning.

Cadóg = a fish called a haddock,
Casgairt or clasgairt = hail and sleet.
Ceasamar = Cashmere—a sort of cloth.
Ceasnuġaḋ = complaining.
Center crois bár = the name of some cloth probably "center cross barred."
Cnúḋán = the fish called a gurnet.
Cionán or cionáḋ = the "five fingers" in the card game of twenty-five—the best card in the (deck or) pack.
Cóṁla = a door, the leaf of a door.
Cóṁgar = conveniency; cóṁgar muilinn = the conveniency of a mill.
Cóir, in the phrase i gcóir = in working order.
Cion = love; i gcion, in love, loved.
Coigil = to spare. Coigil an fial, to spare generosity(?).
Coirín = a tinker's wallet.
Colḃa = the side of a bed; pronounced colua.
Cois írioll, or i gcois írioll = secretly, privately.
Cróċar = a bier.
Creaḃar = a woodcock.
Cruinneas = a gathering or store.
Ḋáil, in the phrase i nḋáil le = near to.

Daiṁ or dáiṁ = friends and relations.
Deiside = deise de sin, the prettier for that.
Déas = ear of corn.

Earcuil = Hercules.
Easna = want of thread.
Éilge, Inis Éilge = a name for Ireland.
Éiliuġaḋ = looking for, requiring, claiming.

Eiris = the straw handles of a creel, the backband of the coirín or budget.
Fasgaḋ = fosgaḋ, shelter.
Fairdeal = watching.
Fastuiġṫe = fastened, secured.
Foill (do ḋuine) = to suit (a person).
Féaḋma = *gen.* of féiḋm, "full strength," "manhood."

Gaḃaltas, often pronounced góaltas = a holding of land.
Garumna = a weaver's beam.
Gnaoi = beauty, apperance, pleasantness.
Gleacaiḋe = a wrestler, a trickster.
Gréiḋe = earthenware (Galway)

Íoḋḃairt = a sacrifice offering, d'ḟulaing íoḋḃairt = suffered as a sacrifice.
Inneaċ = the woof, in weaving.

Laiġead = littleness, fewness; agus laiġead an lóin = considering how small the provisions
Liaċt or liaċta = numerousness, just the opposite of laiġead; agus a liaċta gruagaċ = and all the numbers of champions.
Liús = a pike (a fish).
Loġaḋ = an "indulgence."
Lot, the English word "lot"; or perhaps for loit, "a wound."
Loingseaċ = the name Lynch.
Luaġán = a fat lamb

Maeden rae = the fish called "Maiden ray."

Maġ-ṡluaġ mór = a great number in company; often pronounced malú mór.
Mangaċ = the fish called a pollock.
Meas = fruit growing on trees.
Méise, gen. of mias = a dish.

Naégar = a "naygur," a miserly, stingy person.
Nuinnsionn = the proper name "Nugent."

Páirtiḋe = a partner or companion.
Patraiḋuisge = paitriasga, a partridge.
Peiriḋe = pears.
Priaclaċ, *adj.* = in peril, also "eager."
Portán = a crab.
Pósaiḋ, also paḃsaé = a flower, from the English word "posy."
Puis-ḃean = a coarse woman over forty.

Rágaċ = furious, vigorous.
Reḋnard = a fox. English Reynard.
Riaġail = a rule or ruler.
Riar ar = dividing or dispensing (food and drink) to. Le na riar = to entertain them.
Ronnaċ = a mackerel.
Roġann = roġa, choice.

Sáinn, in the phrase ḃí sé i sáinn = he was cornered. Sáinniġ é = corner him.
Sáruiġ = to surpass (also "tire").
Séacla = a shrimp.
Seilín = a cherry (also silín).
Seól = a weaver's loom.
Seisreaċ = a team for ploughing, properly consisting of six horses.
Sgeinneaḋ = bursting.
Sgeileagaḋ = shelling out, uttering.
Siamsa = sport, pleasure.
Siansa or sians = sport, melody.
Ṡíorṫóir = a seeker, an asker.

Sléaċta = slaughter.

Slinn = weaver's reel ; also a "slate."

Smut = a snout.

Soclaċ = discreet (Galway).

Spíonta = exhausted (as land by over-cropping, etc.).

Spól = a weaver's shuttle.

Stráca (or stráice) = a streak or stripe of anything.

Stríoc cúrsa = steer a course (?).

Stuaic = the head or pinnacle.

Tacar = a collecting, a provision, store.

Táiplís = backgammon.

Tartais = a tortoise or turtle.

Teaṁair na Slóġ = Tara of the Hosts.

Teann = strength, stoutness

Teastas = character, reputation.

Treise = strength. Ag fáġail treise air = getting the upper hand of.

Turabord = a turbot.

Úġaim = weaver's gear, or traces ; also "harness" of a horse.

Críoch.